

KRİMİNOLOJİ ve METOT MESELESİ

Doç. Dr. Yılmaz GÜNAL

1. Kriminolojinin Menşei ve Tarihçesi :

Kriminoloji adınında ifade ettiği gibi crime ve logis kelimelelerinden meydana gelen suç bilimi anlamındadır. Kriminoloji terimi çeşitli anlamlarda kullanılmakla beraber biz esas olarak suç sayılan davranışların esas tabaksını teşkil eden sosyal veya ferdi faktörleri belirtmek için kullanacağız. Bu şekilde ele alış bizi suçun analizine götürecektir ve suçla meşgul edecektir. Ceza hukuku da aynı şekilde suç fiiliyle uğraşmaktadır. Fakat bu iki bilim dalı gerek amaç ve gerekse metod bakımından birbirlerinden farklı niteliktedirler. Bu farkların nelerden ibaret olduğuna daha sonra değineceğiz.

Kriminoloji bir bilim dalı olarak henüz yeni olmakla beraber suç, kriminolojinin esas hareket noktası olduğuna göre, çok eski devirlerde de suç dolayısıyla kriminolojik nitelikte görüşleri sürülmüştür.

İlk çağlarda nbaşlayarak filozoflar eserlerinde suça temas edince bunun sebep ve saikleri ve önlenmeleri konusunda da fikirleri sürmüşlerdir. Bu nedenle ferdi suça yönelten konularla meşguliyet daha gerilere uzanır. Bunu derken XIX asrın sonlarında ancak suç ve suçlular hakkında sebep ve yayılmalarına dair sistematik tetkiklerin başlamış olduğunu belirtmek isteriz. Eflatun, ruhun bir nevi hastalığı olarak kabul ettiği suça «ihtiraslar, zevk zevk arama ve cehalet» gibi unsurların etkenliğini kabul ve iddia ederken; Hippocrate da vücüt şekilleriyle karakter arasında ilgi kurarak çağdaş suç antropolojisinin ilk temellerini atmışlardır.¹

(1) Sulhi DÖNMEZER, *Kriminoloji*, İstanbul, 1971 s. 1 vd.; HURWITZ *Criminologia*, Firenze, s. 42; Kriminoloji öncesi tarihçeye ilgili etraflı bilgi için bkz. BONGER, *AnIntroduction to Criminology*, Londra, 1936 ,ss. 26-46.

Suçluları toplumun zararlı düşmanları olarak kabul ve onlara acıma duygusu beslenmeden cezalandırılmasının gerekliliğini savunan Aristo da biyolojik psikolojinin kurucuları arasında kabul edilebilir.

Ortaçağlarda St. Thomas D'Aquin suçların bir çoğunun menşesini beşeri ihtiraslarda görmüş fakat bunun yanısıra sefaletinde suçla illiyet yönünden ilgisini kabul etmişti. Böylece suçun sebep ve saikleri arasında yer alan sosyal çevreye ve ekonomik şartlara bir suç etkeni olarak dikkati çekmişti .

Pozitivistlere ulaşmadan öncede Montesquieu, Voltaire, Beccaria, Bentham gibi filozof ve yazarlar da suçu sosyal bir olay olarak ele almışlardır .Bilhassa bunlardan Beccaria üzerinde biraz durmak da fayda mülâhaza ediyoruz. Beccaria 1764 yılında henüz 26 yaşında iken «Suçlar ve cezalar» adlı eserini çıkarır çıkarmaz çok kısa bir zamanda büyük bir üne ulaştı ve kendisinden hala çağımıza kadar bahsedilmesine imkan hazırladı. Buna sebep, o zamanlarda yürürlükte olan ceza prensiplerini, usulünü fena tatbiklerini ,keyfi cezaları şiddet ve cesaretle tenkit etme gücünü kendisinde görmesidir. Bir anlamda Hümanist doktrinin ceza hukuku sahasında kurucuları arasında zikredilebilir. O zamana kadar suçu önleyecek yegane faktörün cezaların şiddeti olduğu inancının hakim olmasıydı. Halbuki kendisi; suçu meneden, suçun önnüne geçecek olan şey, cezanın ağırlığı değildir, belki suç işleyenin mutlaka cezaya çarpılacağı ve bundan kurtulamıyacağı hususunda herkeste kati bir kanaatin meydana gelmesidir. Suçu asıl önleyen budur. Diğer taraftan suça nisbetle çok ağır ceza verilmesi kamu vicdanına dokunur, onun için yargıç da bu nisbetsizlik karşısında cezalandırmakta tereddüt eder, ağır ceza vermektense beraat kararı vermeyi tercih eder bu suretle hakikaten suçlu olanlarda cezadan kurtulur. Suç toplumun huzur ve rahatını bozmuştur bu nisbetle ve bununla ölçülü olarak ceza verilmelidir.² Ayrıca suçları cezalandırmaktan ziyade önlemek gerektiği ve önleme tedbirlerinin neler olacağı üzerinde de durmuştur.³ Kitabında netice olarak fikirlerini bir cümle etrafında toplamış ve çağdaş ceza hukuku ve kriminolojinin ana prensibini özetlemiştir : «bir vatandaşa tatbik edilen cezanın bir zulüm telakki edilmemesi için, cürüm ile ceza arasındaki nisbetin adilane, mümkün olduğu kadar insani, zaruri,

(2) BECCARIA, *Suçlar ve Cezalar yahut Beşeriyetin Mecellesi*, (Çeviren : Muhittin Göklü) İstanbul, 1950, s. 35, 36.

(3) *Aynı eser*, s. 403 vd.

seri ve alenî olmalı; mutlak surette kanun tarafında ntesbit ve tayin kılınmalıdır.⁴

Bunun dışında suç ile tam aklî malûliyet arasında, suçlu çocuklar üzerinde bazı araştırmalara rastlamak mümkündür .

XIX. yüzyıl başlarında ceza istatistiği araştırmaları niteliğinde ve Fransada başlayan çalışmalar suçu sosyal bir oaly olarak ele alma niteliği göstermiştir. Bunlar arasında kriminolojinin kurucularından olarak nitelenen Quetelet zikredilebilir. «İnsan ve hassalarının gelişmesi yahut fizik sosyal üzerinde deneme «adlı eseriyle kriminolojinin ilk olaylarına temas ettiğini görürüz.⁵ Bu bilgiler daha sonraları Auguste Comte tarafından genel sosyoloji içerisinde de değerlendirmiştir. Ceza istatistikleri içerisinde yine bir Fransız olan Guerry'de toplum olayları hakkında adedi tahlillerin mümkün olabileceğini savunarak önemli bir yer işgal eder.

İtalyan kriminoloji ekolünün tesisinden öncede belirttiğimiz gibi kriminolojik araştırma ve çalışmalar mevcut bulunmaktadır.

Sistematik ilk kriminolojik çalışmayı yapma Cesare LOMBROSO ya aittir. Hernekadar bir Fransız olan TOPINARD tarafından Kriminoloji kelimesi ilk defa kullanılmış ve GAROFALO tarafından da ilk defa Kriminoloji eseri verilmişse de, tabii bilimler üzerine müesses ve suçun sebeplerini aramayla ilgili çalışmanın en önemlisi Lombroso ile başlar. 1836 ilâ 1909 tarihleri arasında yaşayan yazar, tıp tahsil etmiş, bu husustaki bilgilerini cezaevinde mahkumlar üzerinde yaptığı tetkiklerin neticeleriyle birleştirerek «Suçlu insan» isimli eserini meydana getirmiştir. Ayrıca «Suç, sebepleri ve önlenmesi» isimli eserini vermiştir.⁶ Lombroso'ya göre suç tabii bir olaydır. Aynı zamanda uzviyet şartlarının da bir mahsulüdür. Bir takım sebeplerden husûle gelen bir neticedir. Bazı insanlar «birtakım hayvanların yırtıcı, bazı bitkilerin parazit olmaları gibi» suçlu olarak doğarlar. Bu halin sebepleri, insanda doğuştan mevcut olan bazı anormalliklerdirki, bunlar üç gurup etrafında toplanabilir. Biyolojik, uzvi ve psikolojik anormallikler. Lombroso, belirttiği bu sebeplerle suçlu olarak doğmuş kişilerle mücadelenin, onlara bu suçun kefaretinin ödetilmesi yoluyla değil, kendilerini tedavi ederek topluma tekrar kazandırmak suretiyle yapılması ve bu şekilde suça ve suçluya karşı toplum savunmasının sağlanması fikrindedir.

(4) Aynı eser, S. 417.

(5) HURWITZ, a.g.e., s. 43.

(6) Cesare LOMBROSO, *Le Crime causes et Remèdes*, Paris, 1899.

1852 ilâ 1934 tarihleri arasında yaşayan GAROFALO, 1885 tarihinde ilk defa Kriminoloji adı altında eser verdi. Bu eserinde kriminolojinin bağımlı veya bağımsız veya sentetik bir bilim olup olmadığı konularına değinmeksizin doğrudan doğruya suç, suçlu ve alınacak tedbirlerle ilgili konulara değinmiştir. Bunu yaparken de yazar kitabının Fransızca'ya çevrilen ve beşinci basısını 1905 yılında yapan eserinin önsözünde belirttiği gibi felsefî sistemi bir tarafa bırakmıştır.⁷ Suçlardan bilhassa tabii suçlar üzerinde durmuş, suçlulardan anomali'ye geniş yer ayırmıştır. Suçluluğa soysal tesirler, kanunların tesirlerini belirtmiş, tenkili ise eserinin üçüncü kısmında incelemiştir. Eserinin birinci ve ikinci kısmında yani suç ve suçlu kısımlarında kendisinden önceki tetkiklerden Lombroso'dan istifade etmiş bunlara ilâveten tenkil, cezalandırma, sistemler, yargıç, usül, tahkikata yer vermiştir. Suç serbest iradenin bir mahsulu olmayıp, failin biyolojik teşekkülünün bir neticesidir. Bu takdirde suç ve ceza arasındaki nisbeti daha doğrusu nisbetsizliği manevi sorumluluk haklı gösterecek midir? O halde ceza tayininde ölçü suç ve suçlunun arzettiği tehlikelilik hali olmalıdır. Demek suretiyle pozitivistlerin önemli bir prensibini koymuş olmaktadır. Garofalo'da biyolojik görüş ağır basmaktadır.

Bir ceza hukuku profesör olan italyan Ferri de Garofallo gibi ceza antropolojisi ekolüne mensuptur. Bir nevi Lombroso'nun muakipleri durumundadırlar. Fakat Ferri daha ziyade sosyolojik görüşe taraftardır. Suçluluğu tetkikte pozitif metodu benimseyen Ferri'ye göre de suçlu bir anormaldir. Onun bu anomalisi fizik, biyolojik ve sosyal âmillerden doğar. Suçluları suç işlemeye sevkeden sebepler bunların iradeleri dışında ve müstakildir. Bu itibarla ceza, suçların doğması ve önleme yönünden atfolunan müesiriyete malik olmayıp sadece toplumun savunması esasına dayanan bir koruma vasıtasıdır. «Ceza hukukunda yeni ufuklar», «ceza sosyolojisi» adlı eserinde Ferri fikirlerini izah imkânı bulmuştur. Ceza antropolojisi ekolü, pozitivist ekolün kurulmasını sağlamıştır. Suçlunun hatasını Lombroso daha ziyade ecdada atfederken Ferri topluma atfetmiştir. Önleme tedbirlerinin toplumun savunmasına yönelmesini istemektedir. Bu yönde hazırlamış olduğu İtalyan ceza kanunu tasarısı kanunlaşma imkânı bulamamıştır. Ferri 1856 ilâ 1929 yılları arasında yaşamıştır.

Belirttiğimiz bu yazar, Lombroso, Garofalo ve Ferri, klâsik

(7) R. GAROFALO, *La Criminologie*, Cinquième édition Paris, 1905, s. XIII.

mektepe gibi yine İtalya da doğan pozitivist mektebin öncüleri ve kurucuları arasındadırlar .Bunlar klâsik mektebin apriori metoduna karşılık, tecrübe ve müşahede metodunu yani pozitif bilimlerin metodunu kabul etmişlerdir.⁸ **Klâsikler suçu**, suçlu ve çevresinden ayrı olarak soyut tetkik edilen hukuka aykırı bir fiil olarak kabul etmelerine karşılık, **pozitivistler, suçu** kişisel ve toplumsal bir olay olarak kabul ederler ve suçlunun toplum için tehlikeli bir insan olduğunu belirten bir tehlike hali olarak nitelerler. **Klâsiklere göre suçlu**, suçlular sorumlu ve sorumsuz olmak üzere ikiye ayrılırlar, irade serbestisine sahip, manevi sorumluluğu bulunan ve cezai sorumluluk yönelen kimseler normaldir. Bunların dışında kalan aklen malûl olanlar manen sorumlu olamayacaklarından cezai sorumlulukları da yoktur. Sorumlu olan herkeste irade serbestisi olduğuna göre ve bunun derecesi değişmeyeceğine göre cezai sorumluluk dolayısıyla cezaya tesir eden husus suçtan meydana gelen zararın derecesi ve vehametidir. **Pozitivistlere göre ise suçlu**, normal bir insandır. Sorumlu ve sorumsuz diye iki gurup insan kabul etmek doğru değildir. Suç iç ve dış tesirlerle işlenir. Bir nevi determinizmin neticesidir. Klâsiklerin sorumsuz diye ceza hukuku dışında bıraktığı insanlar topluma enaz sorumlular kadar zararlı ve tehlikelidir. Bu nedenle suç işleyen kim olursa olsun topluma karşı sorumludur. Toplumunda kendisini bu gibi suç işleyenlere karşı savunması en tabii hakkıdır. Klâsiklerde ceza vermede esas manevi sorumluluk olduğu halde pozitivistlerde tehlikeli haldir. Bu tehlikelilik halide işlenen suçun ağırlığına, işleniş tarzına, âmillerle ve suçlunun kişiliğine göre tesbit edilir. **Klâsikler müeyyideyi şöyle kabul ederler**, suç kötü bir şey, bir fenalık olduğuna göre bu kötülğin ödettirilmesi lâzımdır. Bunu ise ceza yerine getirir. Bir nevi yapılan fenalığa karşı bir fenalıktır. Meydana gelen zararın derecesine göre cezanın da miktarı değişir. Pozitivistler ise suçlulukla mücadeleyi ikiye ayırırlar, suç işlemeye müsait olanlara mani olmak, tedavi etmek, ıslah etmek, bilhassa küçük suçlular bakımından, işlenen suçlar bakımından mukabil bir fenalık olarak cezayı kabul etmezler, bir nevi müeyyide ve emniyet tedbiri uygulanmasına taraftar olup, suçlunun toplumdan uzaklaştırılmasına ve hudutsuz hükme kadar varan bir müeyyideler zincirini kabul ederler. Nihayet cezanın yani müeyyidenin şahsileştirilmesini, suçun sebep ve saikleride gözönünde bulundurularak tesbitini savunurlar.⁹

(8) Giuseppe BETTIOL *Istituzioni di Diritto e Procedura penale*, Padova 1966, ss. 27 vd.; Tahir TANER, *Ceza Hukuku*, İstanbul, 1955, ss. 37 vd.

(9) Burhan KÖNİ, *Kriminoloji*, S.B.F.D., C. XI, No : 2, ss. 76;

Fransız ceza sosyolojisi mektebine gelince : bu mektebin öncülüğünde Lacassagne, Quetelet ve Tarde yapmışlardır. Lyon'da bir adli tıp doktoru olan Lacassagne, Lombroso ile aynı devirlerde, suçu meydana getiren faktörlerden sosyolojik faktör üzerinde daha ziyade durmuştur. Buna göre suçların işlenmesinde biri kişisel diğeri sosyal olmak üzere iki faktör önemli tesir icra eder. Kişisel âmillerin tesiri sosyal amillerin tesirine nazaran daha azdır. Suçlu şuveya bu sosyal çevre ve şartlar içinde bulunmasına göre suçlu olacak veya olmayacaktır. Suçluluğun meydana gelmesinde sosyal çevre etken bir rol oynar. Tıpkı mikropların üremesinde ortamın tesiri gibi.

Belçikalı Quetelet ise sosyal olayları büyük rakamlar ve istatistiklerle izaha çalışmıştır. Suçu tecrit ederek inceleme yerine kitlesel suçluluğunu incelemeye taraftardır. Belirli bir devredeki ekonomik ve sosyal şartlara göre matematikî bir fonksiyon şeklinde değişim ve dalgalanmalar gösterir. Bu şekil bir tetkik yaşayan suçluluğu belirtme ve biyolojik şartları iradî olarak tecrit ederek, toplum da mevcut olmayan bir «ortalama adam» tipine bizi götürmektedir.

Bu doktrinin ceza siyaseti bakımından görünümünü ise, daha ziyade taklit kanunu ile tanınan Tarde belirlemiştir. Tarde, taklit kanunuyla insanların çevredeki iyi şeylerin nasıl taklit etmeleri mümkünse ve bu bir tekâmül alâmeti ise, kötü şeyleri bu arada suçu da taklit etmeleri normaldir. Hatta intihar da bir taklitten ibarettir demektedir. Bu bakımdan cezanın iki amacı vardır. Birincisi dürüst kimselerin suçlara karşı nefret duygularını açıkça ifade etmesi, diğeri ise taklit kanununun işlemesine engel olarak toplumu suça karşı korumaktır.¹⁰ Ayrıca sosyalist mektebin görüşlerini yansıtan bir görüşüde suçluluk üzerinde toplumun ekonomik bakımdan kötü bir organizasyonun da tesiri vardır şeklindedir. Suçlu olan kişisel hareketi yapan yani suç teşkil eden fiili işleyen suçlu değil, toplumun müşterek hatasıdır ve bu hata kişisel hatanın yerini almaktadır. Herkes suçludur fakat suçlu, suçlu değildir. Çevre teorisi veya suçluluğun sosyal teorisi adı verilen bu teori Fransa'da bu şekilde doğmuş ve merkezî avrupada ki araştırmalarda uzun süre tesir icra etmiştir.¹¹

(10) TANER, *a.ge.*, ss. 52 vd.

(11) G. Tarde, *La criminallile comparée*, 4 üncü bası, Paris, 1898 ve *V e Congrès d'Anthropologie criminelle* Amsterdam 1901 zikreden, Ernest Seelig, *Traité de Criminologie*, Paris 1956, s. 32 .

Kriminolojinin gelişimine çeşitli görüş ve mektepler tesir icra etmişler ve etmektedirler, ancak şu kadarını söylemekle yetinmek isteyeceğiz. Pozitivist fikirler bugün dahi kendisini kriminolojik tetkiklerde hissettirmektedir. Ancak çağdaş değişikliklere uğramak kaydıyla. Fransa'da Marc ANCEL'le başlayan «Yeni toplum savunması» (La défense sociale nouvelle) adlı teori pozitivist teorinin bir devamıdır. Kendi değişlerine göre bir ekol olma iddiası yerine bir görüşler topluluğu şeklindedir. Sadece toplumun savunmasıyla korunmasıyla uğraşmak yetmez suçlunun yeniden tekrar tekrar suç işlemesine veya hiç işlememiş olanlarında işlemlerine engel olabilmek için en iyi bir şekilde yaşamış olduğu sosyal çevreye intibakını sağlamak lâzımdır. Diğer yandan bu hareketin öncülüğü de bir İtalyan olan GRAMATICA ya kadar gider, Bu görüşler ve yapılan milletlerarası kriminoloji kongrelerinde beliren fikirler, La société international de Défense sociale'in gayretleri bazı memleketlerin pozitif hukukunu da etkilemiştir.¹²

2. Kriminolojinin mahiyeti ve tanımı :

Kriminolojiyi şu anlamda kullanmamız mümkündür : ampirik araştırma vasıtaları ile suçluluk faktörlerini belirleyen suç ilminin bir dalı demek mümkündür.¹³ Yani suç teşkil eden davranışların

(12) Yeni toplum savunmasa nazariyesi hakkında etraflı bilgi için bkz. M. ANCEL, *La Nuova Difesa Sociale*, Milano, 1966; BETTIOL, *Sulla «Nuova Difesa sociale» considerata da un punto di vista cattolico* in *Scritti*, c. II, s. 1005; BETTIOL, *Diritto Penale*, Padova, 1969, ss. 664, vd.; *Stato di Diritto e Misure di Sicurezza*, Padova, 1962, ss. 47 vd. 77 vd. de Glaser ve Bouzat'nın yazıları; Jose Rafael Mendoza Troconis, *Curso de Criminologia*, Segunda edicion, Caracas, 1970, s. 19. Ayrıca Kriminolojinin menşesi ve tarihçesiyle ilgili olarak Bknz. Alexander F. e STAUB H., *Il criminale e suoi giudici*, Milano, Giuffrè, 1947; ALTAVILLA E., *Il delinquente*, Napoli, 1949; FERRI, *Sociologia criminale*, 5. bası c. 2, Torino, 1929; Florian E., Niceforo A., Pende, *Dizionario di criminologia*, Milano, 1943; GRAMATICA F., *Criminologia e Difesa sociale*, Riv. Dif. Soc. IV, 113, 1950; GRISPINI F., *Introduzione alla sociologia criminale*, Torino, U.T.E. 1928; LOMBARDI G., *Sociologia criminale*, Napoli, Jovene, 1942; CONSTANT, J., *Elements de Criminologie*, Liège 1949; De Greef E., *Introduction à la criminologie*, Bruxelles, 1946; G. STEFANI — G. LEVASSEUR, *Droit pénal général et Procédure penale*, c. I., Paris, Dalloz, 1964, s. 76 vd. B. KÖNİ, *Kriminoloji*, S.B.F.D., C. XI, no : 2, 1956 s. 75 vd; de bilhassa kriminolojinin genel niteliği üzerinde durulmakta klasik ve pozitivist mektebin farklı görüşleri belirtilmektedir. Kriminolojiye dahil olan bilimlerin kısa bir tanım ve ayrımı yapılmaktadır. Kriminolojinin gelişimi hakkında etraflı bilgi verilmektedir.

(13) HURWITZ, *a.g.e.*, ss. 17, 18 .

esas tabakasını teşkil eden ferdi ve sosyal faktörleri inceler. Bu yönlü bir tanımla kriminoloji suçun doğrudan doğruya tahliline yönelme durumundadır. Fakat sadece bu sınırlarada sıkı sıkıya bağlı olarak kalmamasıda lâzımdır. Olaylardan tecrit edilmiş bir şekilde tetkikte bulunmakta mümkün değildir.

Kriminolojinin tanımı üzerinde çeşitli görüşler ve ihtilaflar mevcuttur. Bunun nedeni tanımların geniş ve dar tutulmalarının yanı sıra kriminolojinin hem ferdi hemde sosyal hususlara taallük eden bir bilgi şubesi olmsaıdır. Kriminoloji ceza hukukunun aksine olarak gözlem ve deneye dayanan tümevarım metoduyla suç suçluyu ve yaşadığı çevreyi incelemek ve bu suretle suç saiklerini tesbit ve bertaraf ederek suçlulukla daha etken bir şekilde mücadele etmek olduğuna göre bu amacı gerçekleştirmek için ortaya çıkacak bilim dalının değil tanımında isminde dahi ihtilaflar ortaya çıkmıştır. İsmi cürmi antropoloji mi, Cürmi sosyoloji mi, yoksa kriminoloji mi olmalıdır şeklinde ayrılıklar da baş göstermiştir. Kriminoloji şeklinde isimlendirme bunları da içine alabilecek şekilde çok yönlü bir isimlendirme olduğundan üzerinde durulmuş ve tutunmuştur. İhtilaflı olan isimlendirmelerini teşkil eden dallardan ayrıcalıklarını belirterek ayrılma yoluna gitmiştir.¹⁴

Üç ayrı tanım üzerinde durma mümkündür. Sonrada bir tanımında birleşmeye çalışacağız. Bunlardan birinci tanım, BONGER'in tanımıdır. Buna göre; bütün yönleriyle suç olayını tetkik eden deneysel bir bilimdir şeklindedir. Diğer tanım ise kriminolojiyi dar anlamda ele almamaktadır. TARDE'in tanımına göre, bu anlamda kriminoloji suçu izaha teşebbüs eden incelemedir. Geniş anlamda ise, suçu anlamak, önlemek, suçlulara tatbik edilecek gerekli muamele ve tedbirlerin tesbitidir. CONSTANT geniş anlamda kriminolojiyi iki ana gruba ayırmaktadır: amelî ve nazari gurup diye. Amelî gurup ise suç siyaseti, suç prophylaxie'si ve kriminalistik diye üç kısmı ayrılmaktadır. Suç siyaseti: suçları önlemek bakımından Devletin yerine getirmesi gereken faaliyetlerinden bahseder; suç prophylaxie'sisi ise: toplumun, suçun sosyal ve ekonomik sebeplerini önlemek, azaltmak ve yok etmek için başvurduğu bütün vasıtalarından teşekkül eder; kriminalistik ise: suçluların keşfini sağlamak için başvurulan fenni vasıtaları tetkik ve müta-laa eder. Kaktiloskopi, balistik, antropometri gibi kısımlara da ay-

(14) A. NICEFFORO, *Criminologia*, Milano, 91, 49, s. 75; LAVASTIN-STANCIU, *Précis de criminologie*, Paris, 1950, s. 21; Alexis CARREL, *L'homme, cet inconnu*, s. 42; H. SPENCER, *Introduction à la science sociale*, s. 344; KÖNİ, *a.g.m.*, s. 80; DÖNMEZER, *a.g.e.*, s. 6 vd.

rılır. Nazari gurup ise : suç antropolojisi, suç psikolojisi, suç sosyolojisi, psikiyatri ve peneoloji gibi dallara ayrılır. Bunlardan suç antropolojisi : suçluyu organik teşekkülü dolayısıyla inceleyen, verasete müteallik amilleri tetkik ve mütalaa eder; suç psikolojisi : suçun meydana gelmesine tesir eden ruhsal olayları tetkik eder, yaş, cinsiyet, karakter, bünye gibi; suç sosyolojisi : sosyal nitelik taşıyan ve suça tesir eden veya işlenmesini etkileyen faktörleri araştırır; psikiyatri : suçlunun bünyesel yapısını normal ve anormalliğini inceler; penoloji ise : cezaların ve emniyet tedbirlerinin tesir, menşe ve gelişimini tetkik eder.

Kriminolojiyi, suçu, suçluyu, tabii ve sosyal çevreyi tetkik ederek suçlunun «antisosyal» hareketlerinin amillerini aramaya ve bu gibi fiilleri önleyecek tedbirleri tesbit etmeyi mütalaa eder¹⁵ şeklinde de tanımlamak mümkündür. Bu bakımdan kriminoloji amacına ulaşabilmek için insanı ve onun yaşadığı sosyal çevreyi tetkik konusu içine alan diğer sosyal bilimlerin yardımına da müracaat etmek zorunluğu vardır. Karmaşık bir kapsamı olup sentetik bir nitelik taşır. Şu bilim dallarından yararlandığı görülür : cürmi antropoloji : suçlunun somatik ve psikolojik bünyesini inceleyerek suçun kişisel faktörlerini tesbite çalışır; cürmi sosyoloji : suçlunun içinde yaşadığı tabii ve sosyal çevrenin incelenmesini sağlayarak suçun sosyal sebep ve saiklerini araştırmaya çalışır; cürmi biyoloji : suçlunun biyolojik yapısını incelemeye çalışır suçlunun statik ve dinamik kişiliğini tetkik eder, bilhassa irsiyet problemi üzerinde durur. Küçüklükten başlayarak suçlu bünyesel olarak tetkik edilir. Exner ve Lenz bu sahadaki araştırmaları ile tanınmıştır; cürmi psikoloji : suçlunun ruhsal yapısını inceler, suçluları karakterlerine göre de tasnif ederek karakteroloji ile bir irtibat sağlar; psikiyatri ise : suçluları akıl hastaları anormaller açısından inceler ve bunu suç faktörü olarak önemli bir etken olarak kabul eder : Cürmi endokrinoloji : insan guddelerinin ifrazatındaki bozuklukları tesbit ederek insanı suça iten iç faktör olarak suçlulukla ilgisini kurmaya çalışır; biyotipoloji, tipoloji, karaktereoloji ise : insantip ve karakterlerini inceleyerek kriminolojiye bir ışık tutmaya çalışır. Bu belirtmiş olduğumuz tasniflerden biridir. Diğer bir tasnifi ise şöyle yapmak mümkündür :

Ceza ilmi beş ana guruba ayrılabilir : normatif ceza hukuku, ceza usul hukuku, penoloji, polis cezaları (polis ceza hukuku) ve kriminoloji şeklinde. Bunlardan kriminoloji ise yedi guruba ayrı-

(15) NİCEFORO, s. 14.

labilir: metodoloji, ceza sosyolojisi, sosyal psikoloji, fenomonoloji, tasnif, prognozi ve cezai biyoloji. Ayrıca metodoloji, suç istatistikleri ve cezai biyolojide irsiyet biyolojisi, bünye araştırması, cezai psikiyatri, cezai psikoloji şeklinde ayrılabilir. Bunu bir şema halinde göstermek istersek şöyle belirleyebiliriz:¹⁶

CEZA İLMİ

- ceza hukuku
- ceza usul hukuku
- penoloji
- polis cezaları
- Kriminoloji
 - ceza sosyolojisi
 - sosyal psikoloji
 - olay bilimi (fenomonoloji)
 - tasnif
 - prognizi
 - metodoloji
 - suç istatistiği
 - cezai biyoloji
 - irsiyet biyolojisi
 - bünye araştırması
 - cezai psikiyatri
 - cezai psikoloji

Kriminolojide bazı tanımları vermeye çalıştık. Bunlar veya bunlara benzer tanımlar bu ilim dalını çeşitli açılardan tanıtmaya çalışıyor olsalarda aralarında kesin olarak birleştikleri bir husus vardır ki bu da kriminolojinin «suç olayını» tetkik eden bir ilim dalı olduğudur. Tanımlar dolayısıyla telakkiler arasındaki farklar kriminolojinin kapsamının dar veya geniş tutulması yönünden doğmakta ve bu nedenle genellikle bazı ayrıcalıklar göze çarpmaktadır. Kriminalistik gurubunu kriminolojinin dışında tutarak, ikisi arasında yekdiğerinden istifade durumlarının haricinde mahiyet ve maksad yönünden bir ayırım yapmanın gerekli olduğu görüşünde vardır.

Bir diğer görüşte kriminolojinin sentez bir bilgi şubesi olduğu ancak kendi içinde «genel kriminoloji ve klinik kriminolojisi» şeklinde bir ayırma tabi tutulması gerektiği yolundadır. Genel

(16) HURWITZ, *a.g.e.*, s. 21 deki tablo ve s. 20 deki izahata bkz.

labilir : metodoloji, ceza sosyolojisi, sosyal psikoloji, fenomonoloji, tasnif, prognozi ve cezai biyoloji. Ayrıca metodoloji, suç istatistikleri ve cezai biyolojide irsiyet biyolojisi, bünye araştırması, cezai psikiyatri, cezai psikoloji şeklinde ayrılabilir. Bunu bir şema halinde göstermek istersek şöyle belirleyebiliriz :¹⁶

CEZA İLMİ

- ceza hukuku
- ceza usul hukuku
- penoloji
- polis cezaları
- Kriminoloji
- ceza sosyolojisi
- sosyal psikoloji
- olay bilimi (fenomonoloji)
- tasnif
- prognizi
- metodoloji
- suç istatistiği
- cezai biyoloji
- irsiyet biyolojisi
- bünye araştırması
- cezai psikiyatri
- cezai psikoloji

Kriminolojide bazı tanımları vermeye çalıştık. Bunlar veya bunlara benzer tanımlar bu ilim dalını çeşitli açılardan tanıtmaya çalışıyor olsalarda aralarında kesin olarak birleştikleri bir husus vardır ki bu da kriminolojinin «suç olayını» tetkik eden bir ilim dalı olduğudur. Tanımlar dolayısıyla telakkiler arasındaki farklar kriminolojinin kapsamının dar veya geniş tutulması yönünden doğmakta ve bu nedenle genellikle bazı ayrıcalıklar göze çarpmaktadır. Kriminalistik gurubunu kriminolojinin dışında tutarak, ikisi arasında yekdiğerinden istifade durumlarının haricinde mahiyet ve maksad yönünden bir ayırım yapmanın gerekli olduğu görüşüde vardır.

Bir diğer görüşte kriminolojinin sentez bir bilgi şubesi olduğu ancak kendi içinde «genel kriminoloji ve klinik kriminolojisi» şeklinde bir ayırma tabi tutulması gerektiği yolundadır. Genel

(16) HURWITZ, *a.g.e.*, s. 21 deki tablo ve s. 20 deki izahata bkz.

konularda bilgi vererek suçluluğu izahda kriminolojiye yardımcı olma niteliğindedir. Diğer yandan biyoloji insanın biyolojik yapısı hakkında tetkikte bulunarak biyolojik anomalilerin suç faktörü olarak önemine değinmektedir. Endokrinoloji, psikiyatri, psikanaliz yine insanı konu olarak kriminel yönlerini de tetkik etmektedir. Diğer taraftan antropoloji de sahasını genişletmek suretiyle kriminolojinin iştigal sahasına yayılmaktadır. Bunun dışında hukukçular arasında da özellikle ceza hukukundan ayrı müstakil bir bilim dalı olarak kriminolojinin mevcudiyeti tartışma götürmektedir. Meselenin diğer yönü kriminolojiler bakımındandır. Onlara göre de ancak kriminoloji vardır. Bunun dışında ceza hukuku pek büyük bir anlam taşımaz. Gerçi ceza hukuku ve kriminolojide suç, suçlu ve müeyyide ile ilgilenirlerde ele alış tarzları yahut meseleye bakış tarzları birbirinden farklıdır. Ceza hukuku bakımından daha ziyade suç teşkil eden fiil önem taşır. Kriminoloji yönünden ise o fiili işleyen insan önemlidir. Ceza hukuku fiile bir resme bakar gibi bakar, kriminoloji ise onun radyografisini alır. Ceza hukukunda hakikatler daha ziyade şeklidir ve üniversal değildir.¹⁸ Ceza hukukundan bağımsız bir kriminoloji mevcuttur. Ceza hukukuna ceza siyasetini tayin bakımından, kanunkoyucuya yön göstermesi bakımından, cezanın şahsileştirilmesinde yargıça yardımcı olmasıyla faydalı ve yararlı olmaktadır.¹⁹

Kriminoloji sentez bir bilimdir. Kendisine insanı konu olarak alan bütün bilimlerden yararlandığı gibi özellikle, antropoloji, biyoloji, psikiyatri, psikanaliz ve sosyolojiden geniş ölçüde yararlanır.

(18) *aynı eser*, ss. 6,7, LAVASTINE-STANCIU, aynı eserde 11. sayfada şöyle demektedir: «mâlesef modern insanın gururunu okşayan gelişmeler teknik sahada meydana gelmiştir. Yirminciüzyıl insanı yer yüzünde ,atmosferde, stratosferde, denizin dibinde ve okyanusların derinliklerinde olanları bilmekte fakat hemcinslerin içalemlerinde olup ~~derinliklerinde olanları bilmekte fakat hemcinslerin içalemlerinde olup~~ bitenleri çok az bilmektedir.» **6** halde kendisine insanı konu alan bir bilimden pozitif bilimlerin mutlak sanılan kesinliklerini beklemekte enaz bugün için insafsızlık olur.

(19) Ceza hukukunda genellikle cezalar asgari ve azami hadler içerisinde ceza kanunlarında belirlenmiştir. Yargıç bu sınırlar içerisinde hareket ederek bir temel ceza tayin edecektir. Asgari ve azami hadler arasında cezayı tayin ederken kriminolojinin verilerinden istifade etmesi onu salim bir yola ve adil bir neticeye yaklaştıracaktır. Ayrıca cezayı tecil sınırlarında ise tecil edip etmemeye karar verebilmesi için de yine kriminolojiden yararlanmalıdır. Ceza hukukunun buna benzer diğer müesseselerinin tatbiki ancak kriminoloji sayesinde mümkün olacaktır :

Kriminolojinin bir ilim olup olmadığı hususunda çıkan tereddütler ise, insanın suç teşkil eden hareketlerini inceleyen bir bilgi şubesi olduğuna göre, insan tavrı ve hareketlerini bir ilmi sistematik içinde izahının mümkün olup olmayacağı noktasından neşet etmektedir. Gerçekte bu tereddüt Aristo mantığının etkisi altındadır. Zira Aristo'ya göre ancak vardığı neticelerin başka türlü olması mümkün olmıyan dallar bir ilim dalı teşkil ederler. Halbuki kriminolojik neticeler bugün kesin kanunlar ve mutlak böyle olacağı şeklinde neticeler değildir. Ancak bir yaklaşım bildirmekte veya büyük bir ihtimalle böyle olacağı şeklindeki tahminler niteliğindedir. Yalnız unutmamak lazımdır ki mutlak kesinliğin pozitif bilimler için dahi varit olup olmadığı da sorulabilir. İki noktadan bir doğru geçer dediğimiz zaman kesin bir neticeyi geometrik açıdan söylemiş oluyoruz. Fakat bu dahi tartışma götürür niteliktedir. Zira bu hipotez ancak Descartes düzlemine göre doğrudur. Yoksa uzay geometride sonsuz doğru geçer. Yakın tarihlere kadar cisimlerin parçalanabilen en küçük parçası atom'u teşkil eder fizik ve kimyanın ana kanunu idi ve birçok şey bu temele istinat ederdi. Halbuki atom parçalanınca kesin olan kanunlarda değişmiş oldu. O halde pozitif bilimlerin kesinliği dahi izafi iken sırf kanunları kesin değildir diye kriminolojinin bilimsel niteliğini inkar mümkün değildir. Diğer yandan kriminolojinin kendine özgü bir metodunun bulunmadığı ve methodsuz bilim olmayacağı iddiası da varit değildir. Sosyolojinin ve diğer pozitif bilimlerin metodlarından yararlanmak suretiyle kriminolojik araştırmalar yapmak mümkündür. O halde kriminoloji bir bilimdir. Ancak tatbiki ve faydacı ve bir olaylar bilimidir.

3. Kriminolojinin Benzer Bilgi Şubeleriyle Münasebeti :

a. Kriminoloji ve ceza hukuku : suç realitesiyle meşgul olan ceza hukuku ve kriminoloji arasında yakın bir alâka mevcuttur. Esasen başlangıçta kriminoloji ceza hukukunun yardımcı bir dalı olarak kabul edilmişti. Daha sonraları ise bazı kriminologlar daha öncede etmas ettiğimiz gibi işi ceza hukukunun inkârına kadar götürmüşlerdir.

Burada önemli olan nokta, kriminolojinin bir vak'alar, olaylar bilimi olmasına karşılık ceza hukuku normatif, kaideci bir bilgi dalıdır. Bu nedenle birbirlerini inkar yerine, yekdiğerine yardım durumu daha gerçekçi olabilir. Kriminolojik tetkik ve veriler, ceza siyasetini tayin de önemli bir rol oynayarak ceza hukukunun normlarının daha olumlu ve gerçekçi bir biçimde oluşmasına imkan verebilir. Fakat bu hiç bir zaman ceza hukukunun ye-

rini tamamen kriminolojinin alacağı anlamına gelmez. Herşeyden önce kriminoloji böyle köklü bir gelişime ulaşmış ve prensiplerine ve varsayımlarına bir kesinlik kazandırmış değildir. Böyle olsa dahi kriminolojinin suçu önleme tedbirleri ile, kişi hürriyetlerinin gerek Anayasa gerekse ceza hukuku bakımından teminat altında bulunması fikri ile çelişige düşme imkanı da vardır.¹⁹

Gerek amaç gerekse takip ettikleri metod bakımından ceza hukuku ve kriminoloji birbirlerinden ayrılır. demiştik. bunu bir misalle izah edebiliriz:²⁰ çobanlık yapan ve bununla geçinen A, aynı köyden bir kızı sevmektedir. Fakat öğrendiğine göre yeni köy bekçisi B ile nişanlanarak kendisiyle olan münasebetini kesin olarak kesmek istemektedir. Kıskançlık içinde kıvranan A, ormanda uzun süre dolaşır. İlk aklına gelen proje kızı öldürmek ve sonradan da kendisinin intihar etmesi şeklindedir. Fakat kızı baştan çıkararak B ölürse, ikisinden biri dünyada fazla olduğuna göre kıza sahip olamayacaktır. Kendine gelince şüpheleri son zamanlarda ormanda takip edilen kaçak avlanan bir avcının üzerine çekebileceğini düşünmektedir. Akşam, hasmı B, yi öldürmek üzere A, bekler. Av tüfeğini çıkarır ve tetiğine basar Mermi B, nin vücûduna girer ve ciğerinde saplanır kalır. Kaçak avcının eski bir tüfeğini olay yerinde ormanda bırakır. Fakat gerçek kısa zamanda anlaşılır. A, adam öldürmek suçundan dolayı itham edilir. Devlet tarafından birlikte aynı toplum içinde yaşayan insanların hayatlarını himaye eden hukukî değere sağlanmak istenen saygı ihlâl edilmiştir. Bu bakımdan A, suçlu olarak kabul edilir.

Misali şematize edersek şu hususları görmek mümkündür :

Cezalandırma zorunluluğu
Ceza hukuku ile olan tezat

Hata

Objektif hukuka aykırılık
Toplum menfaatıyla olan tezat

Suçlunun şahsiyeti

Fizik davranışlar
Fizik hareketler

Çevre şartları (A'nın hareketi)

tehlikenin esası Sonuç
B'nin yaralanması ölüm

(19) etraflı bilgi için bkz. DÖNMEZER, *a.ge.*, ss. 16, 17, 18; ayrıca PINATEL, *Criminologie et le Droit Pénal*, rev. de science criminelle, 1953,

(20) misal ve diğer izahatlar hususunda bkz. Ernest SELLIG, *Traité de Criminologie*, presses Universitaires de Franco, Paris, 1956, ss. 3, 4, 5, 6; suç sebepleri ve suçla mücadele hususunda aynı misalin devamı şeklinde izahlar için ss. 6-14.

Suç teşkil eden herhangi bir olayın reel görünümü ile normatif görünümü arasındaki fark iki farklı bilim dalının meydana gelmesine sebebiyet vermektedir: kriminoloji reel olaylar şeklinde, ceza hukuku ise suçla hukukî bakımdan ilgilenmektedir. Yani normatif elemanlarla uğraşmaktadır. Misâlde öldürme olayı ile normatif açıdan ceza hukuku uğraşmakta suçun maddi ve manevi unsurlarının ve diğer suçun unsuru olarak kabul edilen elemanların teşekkül edip etmediğine bakar ve bununla ilgilenir. Kriminoloji ise bu öldürme fiiliyle çevre şartları, suçlunun kişiliği ve davranışları yönünden ilgilenir. Bu da iki bilim arasında aynı olayı incelemekle beraber farklılığı göstermektedir.²¹

İnsanların niçin suçlu oldukları ve suç işlemelerini önlemek için ne gibi tedbirlerin alınması gerekliliği üzerinde yine ceza hukuku pek durmamakta ve kriminolojik sahaya bu görevi itmektedir.²²

b. Adalet psikolojisi ile kriminolojinin yakın ilgisi vardır. Bir anlamda tarihi veya pratik nedenlerle bu bilimlerin kriminolojiden veya kriminoloji bunlardan bağımsız olarak gelişmesini gerçekleştirmeye çalışmışsada birbirlerini sınırlayıcı bilimlerin niteliklerini de göstermektedirler. Adalet psikolojisi sadece ceza usulünü değil hukuk usulünü ve diğer usullerde tatbiki psikolojinin ne yönlü olduğunu incelemektedir.²³ Bir anlamda suçluyu psikolojik ve psikopatolojik durumuyla incelemesi, ceza hukuku müesseselerinin psikolojik izahını yapması ve yargılama hatalarını önlemesi, suçlunun ıslahını sağlaması gibi amaçlara dönük olması da kriminolojiyle nedenli ilişkisinin bulunduğunu göstermeye yeter.²⁴ Adalet psikolojisinin, cürmi biyoloji, psikilaytri, penoloji ve psi-

²¹ (21) SEELING, *aynı eser*, s. 6.

²² (22) Yılmaz GÜNAL, *Mahkumların yeniden eğitilmesi ve Türkiyede bunu engelliyen iki müessese*, Siyasal Bilgiler Fakültesi dergisi, c. XVI, 1963, s. 3-4, ss. 237 vd.; «hapishaneden çıkan mahkum uzun zaman mağarada yaşayan bir insanın birdenbire kendini büyük bir şehrin merkezinde bulması gibi toplum hayatıyla karşılaşılıyor. Bir iş arayıcaya kadar ilk günlerde yetebilecek asgari bir tasarrufu dahi yoktur. Türkiye gibi bir yerde işbulmanın güçlüğü bir yana, adli sicilinin mevcudiyeti bunu bir kat daha zorlaştırmış hatta imkansızlaştırmış oluyor.» demektedir ve bu hususta yapılan bir araştırma zikredilmektedir. Suçun bir yönü ceza hukukundan ziyade kriminolojiye yöneliktir. (Aynı makale s. 240 vd.)

²³ SEELIG, *a.ğ.e.*, s. 22 vd.

²⁴ Enrico ALTAVILLA, *Psychologie Judiciaire*, Paris, 1959, ss. 227 vd. Faruk EREM, *Adalet Psikolojisi*, Ankara ss. 1 vd.

kopatoloji ile ilişkisi, kriminolojiyi bunlarla da ilişkili hale getirmektedir.

c. Kriminoloji bir anlamda insanı konu alan ve inceleyen fakat patolojik yönüyle inceleyen bilimlerle de ilişkisi vardır. Fakat bu geniş anlamda bir sınırlama niteliği gösterecektir. Ancak adli tıp, adli kimya, adli psikiyatri ile ilgisini söylemek bir gerçeği belirtmektir.

4. **Metot meselesi** : Kriminolojinin sosyal bir bilim olması ve pozitif bilim niteliği veya çabası kendisine pozitif bilimlerde uygulanan metodların kabulü zorunluğunu da kabul ettirmiştir. Sayın DÖNMEZER, kriminolojiye özgü araştırma metodlarını altı gurup etrafında toplamaktadır. Bunların istatistik metodu, olay hikâyeleri, hayat hikâyeleri cürmi faaliyetlere karışarak gözlem, olay meydana geldikçe tesbit metodları ve deneysel metoddan oluştuğunu belirlemektedir.²⁵

Franz EXNER, ise amprik bir bilim olduğundan bahisle tüme varım ve tümden gelim metodlarını uygulamak suretiyle bazı sorunlara varabileceğine değinmekte fakat bu yollarla kolayca hataya düşülebileceğine de işaret etmektedir. Ancak üç metodun uygulamada faydalı ve daha az hatalı olacağını belirtmektedir. Bunların bireyi tetkik, seri halinde ve kitle halinde tetkik metodları olabileceğine işaret etmekte fakat **kara rakkam** üzerinde de durmaktadır.²⁶

LAVASTINE-STANCIU ise insanı tanımada yeni metodlar başlığı altında genel olarak kriminolojiyi insanı tanıma şeklinde bir tanıma yaklaştırdıktan sonra biyoloji, sosyoloji ve eğitim hatta bundan kendi kendini eğitmeyide anlamaktadır. Bunları insanı tanımada morfolojik metodlar olarak kabullenmekte ve iç alemine girebilmek içinde psikoloji, onirocritie (rüyalarla tahlil Freudizme yaklaşım), narko-analiz metodlarını önermektedir. Ayrıca teksifi metod diye isimlendirdiği psikolojik ve nerolojik açıdan tetkik üzerinde de durmaktadır.²⁷

Ernest SEELING ise kriminolojinin amprik bir bilim olduğu üzerinde durduktan sonra kriminoloğun gerçek hayatı ve olayları yakından izlemesi zorunluluğuna değinmektedir. Gözlem ve dene-

²⁵ DÖNMEZER, *a.g.e.*, ss. 23 vd.; ayrıca Bkz. William J. Goode, (Çeviren: Ruşen KELEŞ). *Sosyal Bilimlerde araştırma metodları*, Ankara, 1964.

²⁶ EXNER, *a.g.e.*, ss. 11 vd.

²⁷ LAVASTINE-STANCIU, *a.g.e.*, ss. 46 vd.

ye daha fazla ağırlık vermektedir. Belli başlı araştırma vasıtalarını ise 16 gurup etrafında toplamaktadır. Doğrudan doğruya hislerimizle yapmış olduğumuz algılar, suç yerini tetkik, suç işleme-ye yarıyan vasıtaların tetkiki, suçlunun biyokriminolojik tetkiki, suçlu olan ve olmayan arasında bir paralelizm varsa bunların tetkiki ikizler üzerindeki tetkikler gibi, suçlu ailelerinin tetkiki, suçlu dosyalarının tetkiki, gazete makalelerinin tetkiki, ceza hukuku sahasında ihtisaslaşmış memurların yorumları, auto-biyografi, delillerin tetkiki, psikolojik testler, çevrenin ittiği değişiklikler, istatistik, olaylar içinde değişik araştırma metodlarının uygulanması, penoloji vasıtasıyla suçlunun islâhını araştırma.²⁸

MENDOZA TROCONIS ise, gözlem metodu, deney, tüme varım, mukayeseli metod üzerinde durmakta bunları da şu kısımlara ayırmaktadır. Müşahede metodu içerisinde istatistik, monografi, sosyal anket, ekoloji, kazuistik metod, anket'i içermektedir. Mukayeseli metod içinde deanalojik, etnografik ve tarihi metod kısımlarına değinmektedir.²⁹

Metot tartışmasında genellikle birleşilen husus pozitif ve sosyal bilimlerin araştırma metodlarının kriminoloji sahasında da geçerliği ve önemi üzerinde durulmaktadır. Bunlara ilâve edecek pek fazla bir şey olmamakla beraber belirtmek istediğimiz husus istenen metotlardan hangisi uygulanırsa uygulansın bizce önemli olan sorun suçluyu herhangi peşin ve ön yargılardan uzak bir biçimde ve herkesin de şartlar ve ortam mevcut olduğunda yani suça karşı dirençini minumuma indirebilecek hallerde suçlu olabileceği gerçeğinden hareket etmek gerekmektedir. Klasik anlayış metot tartışmalarında da bırakılmalıdır. Şöyleki suçluda anormal psikolojik ve psikopatolojik ve diğer anormallikler olabilir, fakat suç gerçeğinde suçlunun normal hatta normalin ötesinde de bilinçli ve yetenekli olabileceği üzerinde durmak ve onu suça iten kültürel yapı sosyal çevre ve şartlar, hatta ekonomik nedenler, topluma yönelik olma ve bunun doğurabileceği suçluluk ve nedenleri de belirttiğimiz araştırma metotlarından herhangi biri uygulanmak suretiyle fakat bu hipotezleri de gözden uzak tutmak suretiyle tetkik mümkündür ve doğru çözümlenmeye varma olanağı daha fazladır.

²⁸ SEELIG, *a.g.e.*, ss. 22 vd.

²⁹ MENDOZA TROCONIS, *a.g.e.*, ss. 481 vd.